

CONTENTS

อารัมภบท

2

ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี

3

แนวทางการยกร่างแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย

4

ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 - 2564

แผนแม่บทแห่งชาติ

5

ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2564

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพ
ตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

9

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาอุตสาหกรรม

และการตลาดสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล

13

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรค
และการสร้างเสริมสุขภาพ

17

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งของการบริหาร
และนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรไทยอย่างยั่งยืน

21

ผลจากการขับเคลื่อนแผนแม่บทแห่งชาติ

ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2564

25

ภาคผนวก, มติคณะรัฐมนตรี

26

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

27

Product Champion

29

อาร์มกบท

“สมุนไพรไทย” มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานควบคู่สังคมไทยนับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นเป็นส่วนประกอบในอาหารคาว-หวาน เป็นยารักษาโรค ใช้ในการดูแลสุขภาพและยาอายุวัฒนะ กระทั่งการเสริมความงาม ภูมิปัญญาเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมทอดและพัฒนาต่อเนื่องสร้างคุณค่า และมูลค่าให้แก่สมุนไพรไทยจนถึงปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทย คือ ที่สุดแห่งภูมิปัญญาไทย กลายเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ส่งออกสำคัญของประเทศ ด้วยความพร้อมทางด้านต้นทุนการผลิต อันได้แก่ ภูมิประเทศ วัตถุดิบ กระบวนการผลิต รวมถึงความหลากหลายของรูปแบบผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยและช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2558 นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีข้อสั่งการให้กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาพืชสมุนไพรไทยให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพร

แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ.2560-2564 ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแผนงานต่าง ๆ ที่ครอบคลุมการพัฒนาสมุนไพรไทยตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อให้ใน 5 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน และมูลค่าของวัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 เท่าตัว ทั้งนี้ ส่วนราชการและองค์กรเอกชนจะมีบทบาทอย่างสูงในการสนับสนุนให้เกิดการผลิตสมุนไพรที่ได้รับมาตรฐานมีคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในการใช้สมุนไพร รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรไทยในตลาดทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ.2560-2564 ซึ่งจัดทำขึ้นตามแนวทางพระราชบัญญัติอย่างบูรณาการฉบับนี้ จะเป็นแนวทางการกำหนดภารกิจ แผนงาน ของส่วนราชการและองค์กรเอกชนสู่การขับเคลื่อนอย่างเป็นเอกภาพตลอด 5 ปีข้างหน้า เพื่อให้สมุนไพรไทยเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไปในอนาคต เป็นผู้นำผลิตภัณฑ์สมุนไพรของภูมิภาคอาเซียนอันจะนำมาสู่ความมั่นคงทางสุขภาพและความยั่งยืนของเศรษฐกิจไทยต่อไป

คณะผู้จัดทำ

ตุลาคม 2559

ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี

“

ให้กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ พัฒนาพืชสมุนไพรไทยให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรไทยด้วย

”

แนวคิดการยกร่างแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 - 2564

1

เน้นความร่วมมือในแนวคิด **“ประชารัฐ”**
โดยมีภาครัฐ 9 กระทรวง และสถาบันภาคเอกชน

เสริมสร้างศักยภาพและกลไกการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย
ครอบคลุม ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
และสุขภาพ

2

3

บูรณาการแนวทางดำเนินงานตลอดห่วงโซ่อุปทาน
และสร้างมูลค่า**เศรษฐกิจสร้างสรรค์**ของสมุนไพร
โดยมีการ**วิจัยและพัฒนานวัตกรรม**เป็นฐาน

แผนแม่บทแห่งชาติ
ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย
ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2564

วิสัยทัศน์

“สมุนไพรไทย”

เพื่อความมั่นคงทางสุขภาพ
และความยั่งยืนของเศรษฐกิจไทย
(Thai Herbs for Health and Sustainable Economy)

เป้าหมาย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออก
วัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพ
และผลิตภัณฑ์สมุนไพรชั้นนำ
ของภูมิภาคอาเซียน

2

มูลค่าวัตถุดิบสมุนไพรและ
ผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศ
เพิ่มขึ้น อย่างน้อย 1 เท่าตัว

1
พัฒนาสมุนไพรไทย
ให้เป็นที่ยอมรับ

2
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
ได้มาตรฐาน
มีคุณภาพและ
สร้างมูลค่าเพิ่ม

พันธกิจ

4
ส่งเสริมให้เกิดความรู้
ความเข้าใจ และการใช้
สมุนไพรไทย

3
เพิ่มขีดความสามารถ
ในการแข่งขันของ
สมุนไพรไทย

องค์ประกอบในการขับเคลื่อนนโยบายสมุนไพร

คณะกรรมการ
นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

แผนแม่บท
แห่งชาติ
ว่าด้วยการ
พัฒนา
สมุนไพรไทย

พ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์
สมุนไพร พ.ศ.

ยุทธศาสตร์ที่ 1
ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพร
ที่มีศักยภาพตามความต้องการ
ของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2
พัฒนาอุตสาหกรรม และ
การตลาดสมุนไพรให้มี
คุณภาพระดับสากล

4 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 3
ส่งเสริมการใช้สมุนไพร
เพื่อการรักษาโรคและ
การสร้างเสริมสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4
สร้างความเข้มแข็งของ
การบริหารและนโยบาย
ภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อน
สมุนไพรไทยอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 1

ส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพร
ที่มีศักยภาพตามความต้องการ
ของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

เป้าประสงค์

ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร
แปรรูปเบื้องต้นอย่างมีคุณภาพ

1

2

ปริมาณวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพ
มีเพียงพอใกล้เคียงต่อความต้องการ
ใช้ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

อนุรักษ์สมุนไพรไทยให้คงไว้ใช้
ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

3

เป้าหมาย

1. มีการปลูกสมุนไพรที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด 43,000 ไร่
2. กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูก และการผลิตผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน 50 แห่ง
3. มีข้อกำหนดมาตรฐาน GAP/GACP หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร อย่างน้อย 30 ชนิด
4. มีฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร (Land Use) 1 ฐานข้อมูล
5. มีแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) อย่างน้อย 30 ชนิด
6. มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO 17025 ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ จำนวนเพิ่มขึ้น อย่างน้อย 15 แห่ง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 10 แห่ง และมหาวิทยาลัยต่างๆ 5 แห่ง)
7. มีระบบตลาดกลาง 4 แห่ง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ 1 แห่ง (E-Market)
8. มีข้อกำหนดมาตรฐานสมุนไพรในตำรามาตรฐานสมุนไพรไทย (Thai Herbal Pharmacopoeia, THP) เพิ่มขึ้น 75 รายการ
9. มีฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของประเทศไทย (National Database of Thai Plants and Traditional Knowledge) 1 ฐานข้อมูล
10. มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ 30 เรื่อง/ปี

ตัวชี้วัด

พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมีจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่ปลูกสมุนไพรทั้งหมด

1

กลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่มีคุณภาพตามข้อกำหนดมาตรฐานมีจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 50 ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด

2

มาตรการ

1

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน

2

การวิจัยและการจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานวัตถุดิบสมุนไพร

3

การอนุรักษ์และการใช้พืชสมุนไพรจากป่าอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2

พัฒนาอุตสาหกรรมและการตลาด
สมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล

เป้าประสงค์

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีศักยภาพใน
การแข่งขันทางการตลาดทั้งใน
และต่างประเทศ

1

เป้าหมาย

1. มูลค่าการตลาดของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี
2. สถานประกอบการในอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพรได้รับการส่งเสริมให้มีผลิตภาพเพิ่มขึ้น โดยมูลค่ายอดขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 15
3. สถานประกอบการในอุตสาหกรรมสมุนไพรแต่ละกลุ่มผ่านการยกระดับการผลิตอย่างน้อยร้อยละ 50
4. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีตราสัญลักษณ์รับรองคุณภาพได้รับการยอมรับระดับภูมิภาคอาเซียน
5. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างน้อยร้อยละ 30
6. ประเทศไทยมีห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน OECD GLP อย่างน้อย 1 แห่ง ภายในปี พ.ศ. 2562
7. มีสถาบันพัฒนานวัตกรรมสมุนไพรแห่งชาติ

ตัวชี้วัด

มูลค่าของผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายใน
ประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15 ต่อปี

1

มาตรการ

1

การพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย

2

การวิจัยและพัฒนาสมุนไพรไทย

3

การพัฒนาการตลาดสมุนไพรไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 3

ส่งเสริมการใช้สมุนไพรเพื่อการรักษาโรค
และการสร้างเสริมสุขภาพ

เป้าประสงค์

เพิ่มการใช้สมุนไพรในระบบสุขภาพ
ในการรักษาโรค
หรือเสริมสร้างสุขภาพ

1

เสริมสร้างพื้นฐานการพัฒนาระบบแพทย์แผนไทย
และสมุนไพรไทยให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพ
ของประเทศในระยะยาว

2

เป้าหมาย

1. จำนวนรายการยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ 10 รายการ
2. ระบบการขึ้นทะเบียนยาและผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับการปรับปรุงให้ทันต่อความต้องการของตลาด
3. แพทย์แผนปัจจุบันมีการสั่งใช้ยาสมุนไพรเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ต่อปี

ตัวชี้วัด

มูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถาน
บริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ
10 ต่อปี

1

รายการยาสมุนไพรได้รับการบรรจุเข้า
บัญชียาหลักแห่งชาติเพิ่มขึ้น 50 รายการ
ภายในปี พ.ศ. 2564

2

มาตรการ

1

การพัฒนาโครงสร้าง ส่งเสริมการจัดบริการ และการใช้สมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุข

2

การวิจัย เสริมสร้างองค์ความรู้ มาตรฐาน คุณภาพ และความเสี่ยง

3

พัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการ ของการแพทย์แผนไทย

4

การจัดการและการเข้าถึงยาจากสมุนไพร ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

5

การใช้สมุนไพรในการส่งเสริมสุขภาพและ การป้องกันโรคในชุมชนและบทบาทหมอพื้นบ้าน

6

การสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้อง ความเข้าใจ ความเชื่อมั่น

ยุทธศาสตร์ที่ 4

สร้างความเข้มแข็งของการบริหาร
และนโยบายภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อน
สมุนไพรไทยอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

ประเทศไทยมีกลไกในการพัฒนา
สมุนไพรมีศักยภาพ เพื่อสร้าง
มูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ

1

เป้าหมาย

1. ประเทศไทยมีกฎหมายหลัก ด้านสมุนไพรรและคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติเพื่อขับเคลื่อนงานสมุนไพรร
2. งบประมาณสนับสนุนการวิจัยสมุนไพรรเพิ่มขึ้น 5,000 ล้านบาท ในช่วงระยะเวลา 5 ปี
3. อัตราการร่วมลงทุนของภาคเอกชนในการวิจัยเป็นร้อยละ 50-70 ภายในปี พ.ศ. 2564
4. ประเทศไทยมีการพัฒนาสมุนไพรร Product Champion อย่างน้อย 10 ชนิด
5. ประเทศไทยมีดัชนีวัดขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสมุนไพรร
6. ประเทศไทยมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสมุนไพรรเข้าสู่ระบบสุขภาพไทยและระบบเศรษฐกิจแบบครบวงจรในระดับจังหวัด โดยอาศัยกลไกการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ

ตัวชี้วัด

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ ภายในปี พ.ศ. 2560

1

ยอดขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร Product Champion เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 2,000 ล้านบาท

2

มาตรการ

1

การพัฒนาโครงสร้างการบริหารสมุนไพร

3

พัฒนาระบบฐานข้อมูลสมุนไพรและระบบการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันด้านสมุนไพร

5

การส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion

2

การพัฒนานโยบายด้านการส่งเสริมและควบคุมผลิตภัณฑ์สมุนไพร

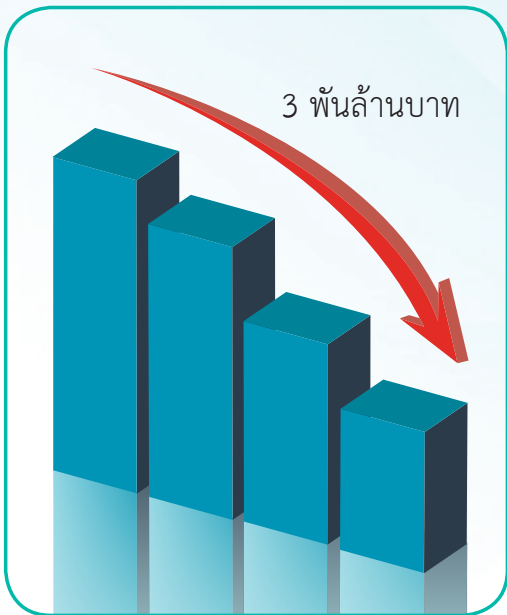
4

การเสริมสร้างกลไกการบริหารงานวิจัยและพัฒนาสมุนไพร

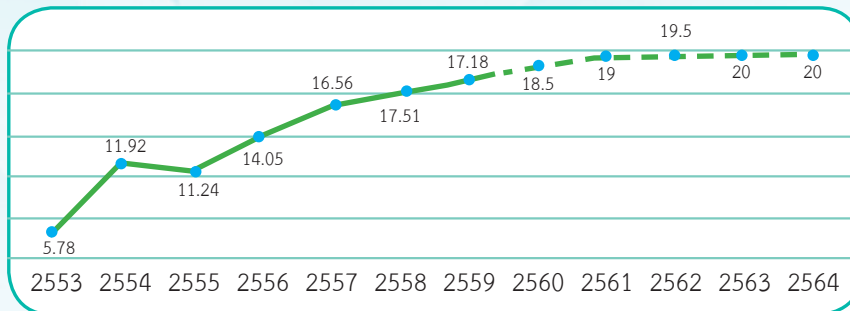
6

การพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City)

ผลจากการขับเคลื่อนแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2564

ลดการนำเข้ายาแผนปัจจุบัน
ปีละ 3 พันล้านบาท

เพิ่มสัดส่วนผู้ป่วยนอกได้รับบริการการแพทย์แผนไทย เป็นร้อยละ 20

3.2 แสนล้านบาท

มูลค่าของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพิ่มขึ้นเป็น 3.2 แสนล้านบาทภายใน 5 ปี

ภาคผนวก

มติคณะกรรมการเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2559

มติ
คณะกรรมการ

ที่ รร ๐๕๐๔/ทพ/๒๐๗

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการ
วันที่เมื่อรับทราบ ททท. ๑๓๓๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง (ร่าง) แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุทรีไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

อ้างถึง หนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สช ๐๕๑๖/๑๓๖๐ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ไปเพื่อคณะกรรมการพิจารณา ความละเอียดเบื้องต้น

กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหมและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ส่วนความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งการดำเนินการ ดังนี้

๑. อนุมัติและเห็นชอบตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ ส่วนเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ ให้กระทรวงสาธารณสุขพิจารณาเห็นชอบค่าเป็นการตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ และสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาประกอบกันต่อไป

๒. ให้กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งการดำเนินการ ดังนี้
๒.๑ เข้าร่วมกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการคลังดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมในนโยบายสมุทรีแห่งชาติ แล้วนำเสนอประธานกรรมการนโยบายสมุทรีแห่งชาติเพื่อให้ความเห็นต่อไป
๒.๒ ปรุงแผนการทำงานตามแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุทรีไทยตามที่ได้ขอ
ในครั้งชี้แจงยุทธศาสตร์ Medical Hub ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙ (เรื่อง ยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๕) ระยะ ๑๐ปี เพื่อให้การดำเนินการมีความเหมาะสม เป็นปัจจุบัน ไม่ซ้ำซ้อน และสอดคล้องกันต่อไป
การดำเนินการและสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมในปี ๒๕๖๐ ด้วย

๒.๓ พิจารณาทบทวนปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมุทรีไทย เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ให้มีความเหมาะสม เป็นปัจจุบัน ไม่ซ้ำซ้อน และสอดคล้องกันต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิริวิมล)

รองเลขาธิการคณะกรรมการ ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการ

เลขที่ ๐ ๒๒๖๐ ๕๐๐๐ ๓๑๒ (สุราษฎร์ธานี)

โทรสาร ๐ ๒๒๖๐ ๕๑๕๖๖ www.soc.go.th

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

องค์ประกอบ

1. นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานคนที่สอง
3. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข เป็นกรรมการ
4. นายแพทย์สภา นายสภาเภสัชกรรม และนายสภาการแพทย์แผนไทย เป็นกรรมการ
5. ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ
6. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนแปดคน ซึ่งประธานคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมุนไพรด้านเกษตรและพันธุ์พืช ด้านอุตสาหกรรม ด้านกฎหมาย ด้านการค้าและการลงทุน ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านวิจัยและพัฒนา ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านละหนึ่งคน
7. มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุข โดยอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้รองอธิบดีซึ่งอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมอบหมาย รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรที่อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมาย และรองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาที่เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยามอบหมาย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. กำหนดนโยบายแห่งชาติด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร และแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรทุกห้าปี เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่
2. ให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะคณะรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายแห่งชาติ ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมถึงการเสนอเพื่อให้เพิ่มเติมแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ทั้งในระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร
3. ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายแห่งชาติด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร และแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ตามข้อ 1 อำนวยการ และแก้ไขปัญหา รวมทั้งเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง
4. กำหนดมาตรการในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
5. ส่งเสริมการศึกษาวิจัย และพัฒนารวมถึงวิเคราะห์สถานการณ์ และข้อมูลของผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งระบบ
6. เสนอมาตรการการส่งเสริมความร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ และเอกชนทั้งในและต่างประเทศ
7. เสนอให้สิทธิและประโยชน์เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม หรือเพื่อขจัดความเสียเปรียบ หรือความจำกัดของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมต่อคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร
8. จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
9. แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อพิจารณา หรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนคณะกรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
10. ปฏิบัติงานหรือดำเนินการอื่นใดตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

Product Champion

ขมิ้นชัน

- ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma longa* L.
- ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE
- ชื่ออื่น ขมิ้น (ภาคกลาง, ภาคใต้) ขมิ้นแกง, ขมิ้นหยอก, ขมิ้นหัว (เชียงใหม่) ขี้มิ้น, หมิ้น (ภาคใต้)

• ลักษณะทั่วไป

เป็นไม้ล้มลุก มีเหง้าใต้ดินรูปทรงกระบอก สีเหลืองอมส้ม กลิ่นเฉพาะ ใบเดี่ยว รูปใบหอก ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบสีเขียว ดอกออกเป็นช่อรูปทรงกระบอก มีใบประดับสีเขียวอ่อนเรียงซ้อนกัน ผลรูปทรงกลม แบ่งเป็น 3 พู

• สรรพคุณ

แก้ไข้เพื่อดี แก้ไข้เรื้อรัง แก้โรคผิวหนังผื่นคัน แก้ธาตุพิการ ขับผายลม สมานแผล

เหง้าสด แก้โรคเหียงอกบวมเป็นหนอง รักษาแผลสด แก้โรคกระเพาะ แก้ไข้คลั่งเพื่อ แก้ไข้เรื้อรังผอมเหลือง แก้โรคผิวหนัง แก้ท้องร่วง แก้บิด พอกแผลแก้เคล็ดขัดยอก ขับผายลมคุมธาตุ หยอดตาแก้ตาบวม ตาแดง ทาแผลถลอก แก้โรคผิวหนังผื่นคัน แก้ท้องอืดเพื่อ รักษาแผลในกระเพาะอาหาร

เหง้าแห้ง บดเป็นผงเคี้ยวกับน้ำมันพืช ทำน้ำมันใส่แผลสด ผสมน้ำทาผิว แก้เม็ดผดผื่นคัน

กวาวเครือขาว

- ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pueraria candollei* Wall. ex Benth. Var *mirifica* (Airy shaw & Suvat)
- ชื่อวงศ์ PAPILIONACEAE
- ชื่ออื่น กวาวเครือ (ทั่วไป)

• ลักษณะทั่วไป

เป็นไม้เถาเนื้อไม้แข็ง มีหัวขนาดใหญ่ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ใบย่อยมี 3 ใบ รูปไข่กว้าง ใบย่อยด้านข้างใบเบี้ยว ดอกออกเป็นช่อแยกแขนงที่ซอกใบและปลายกิ่งดอกสีขาวและสีม่วงอ่อน รูปดอกถั่ว ผลเป็นฝักแบน เมล็ดรูปโล่ สีม่วงแกมน้ำตาล

• สรรพคุณ

บำรุงเนื้อหนังให้เต่งตึง บำรุงสุขภาพ อายุวัฒนะ หัว ต้มน้ำดื่ม บำรุงกำลัง ยาอายุวัฒนะ บำรุงเนื้อให้เจริญ ทำให้เลือดคั่งเต่งทึมตลุก บำรุงอวัยวะสืบพันธุ์ให้เจริญ

หมายเหตุ รับประทานขนาดเท่าเม็ดพริกไทย 1 เมล็ดต่อวัน รับประทานมากจะทำให้มีนมเป็นพิษ คนหนุ่มสาวไม่ควรรับประทาน

กระชายดำ

- ชื่อวิทยาศาสตร์ *Kaempferia parviflora* Wallich. ex Baker.
- ชื่อวงศ์ ZINGIBERACEAE
- ชื่ออื่น ชิงทราย (มหาสารคาม), กะแอน ระแอน

ว่านกันบัง ว่านกำบัง ว่านกำบังภัย ว่านจิ้งจิง ว่านพญานกยูง (ภาคเหนือ)

• ลักษณะทั่วไป

ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูงประมาณ 20-30 เซนติเมตร

หัว/เหง้า เป็นเหง้าใต้ดินอ้วนป้อมและแตกแขนงเป็นหัวด้านข้าง เนื้อใบมีสีม่วงเข้มเกือบดำ

ใบ เป็นใบเดี่ยวเรียงสลับในระนาบเดียว มีน้ำมันหอมระเหย กาบใบสั้นอวบหนา 2 อัน สีแดงเรื่ออัดกันไม่แน่น แผ่นใบรูปไข่กลับหรือรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 7-12 เซนติเมตร ยาว 7-20 เซนติเมตร ปลายใบตั้งแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันด้านล่างสีเขียวอมเทา มีขนกลุ่ม

ดอก เป็นช่อดอกเป็นเชิงลดเกิดที่ปลายยอดลำต้นเทียม ใบประดับช่อดอกเป็นกาบหุ้มโคนก้านช่อดอก ดอกสมบูรณ์เพศสมมาตรด้านข้างกลีบเกลี้ยงยาว 4 เซนติเมตร กลีบของดอกที่มีขนาดใหญ่ ด้านล่างเป็นกลีบข้าง 2 กลีบ มีขนาดเล็กกว่ากลีบปากสีขาว

• สรรพคุณ

หัว เหง้า กระชายดำเป็นว่านที่มีสรรพคุณแก้โรคบิด ปวดท้อง ลมป่วงทุกชนิด โดยใช้หัวว่านฝนผสมกับเหล้าโรง ถ้าป็นเป็นผงทั้งหัวและต้นผสมด้วยน้ำผึ้งปั้นเป็นเม็ด ลูกกลอน เป็นยาอายุวัฒนะ บำรุงกำลัง บำรุงทางเพศ ขับลม และแก้ปวดท้อง

ขี้วัวก

- ชื่อวิทยาศาสตร์ *Centella asiatica* (L.) Urb.
- ชื่อวงศ์ UMBELLIFERAE
- ชื่ออื่น ผักหนอก (ภาคเหนือ), ผักแว่น (ภาคใต้)
- ลักษณะทั่วไป

เป็นไม้ล้มลุก มีรากงอกตามข้อ มีไหลงอกเป็นต้นใหม่ ใบเดี่ยวรูปไต ขอบใบหยักมน แผ่นใบบาง สีเขียวมีขนเล็กน้อย ดอกออกเป็นช่อแบบซี่ร่มที่ซอกใบ มีดอกย่อย 2-3 ดอก กลีบดอกมี 5 กลีบ สีม่วงอมแดง สลับกันผลเป็นผลแห้งแตกได้ เมล็ดสีดำ

• สรรพคุณ

บำรุงหัวใจ บำรุงกำลัง แก้ไข้ใน

ทั้งต้น รสหอมเย็น แก้ไข้ใน แก้อ่อนเพลีย ขับปัสสาวะ รักษาบาดแผล แก้ร้อนในกระหายน้ำ แก้โรคปวดศีรษะข้างเดียว (ไมเกรน) แก้โรคเรื้อน แก้กามโรค แก้ตับอักเสบ บำรุงหัวใจ บำรุงกำลัง

ใบ รสขม เป็นยาดับร้อน ลดอาการอักเสบ บวม แก้ปวดท้อง แก้บิด แก่ติชาน ใบต้มกิน แก่นิวในทางเดินปัสสาวะ ตำพอกหรือต้มน้ำกิน แก้ฝีหนอง แก้หัด ต้มกับหมูเนื้อแดงกิน แก้ไอกรน

เมล็ด รสขมเย็น แก้บิด แก้ไข้ แก้ปวดศีรษะ

ฟ้าทะลายโจร

- ชื่อวิทยาศาสตร์ *Andrographis paniculata* (Burm.f.) Wall. ex Nees.
- ชื่อวงศ์ ACANTHACEAE
- ชื่ออื่น ฟ้าทะลาย (กรุงเทพฯ), หญ้าก้านงู (สงขลา)
- ลักษณะทั่วไป

เป็นไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว รูปไข่ แผ่นใบบาง สีเขียว ดอกออกเป็นช่อที่ซอกใบและปลายกิ่ง ดอกเล็กสีขาว กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 2 ปาก กลีบบนมีทางยาวสีแดงเข้มพาดอยู่ ผลเป็นฝัก สีเขียว อดน้ำตาล ผลแห้งแตกได้ 2 ซีก

• สรรพคุณ

แก้ไข้ แก้เจ็บคอ แก้ท้องเสีย

ทั้งต้นและใบ ก่อนออกดอก รสขม เป็นยาแก้เจ็บคอ แก้ท้องเสีย แก้ไข้ แก้หวัด แก้ปวดอักเสบ แก้บิด เจริญอาหาร ต้มกับเบญจมาศสวน กินแก้ไส้ติ่งอักเสบ ลดความดันเลือด

ใบ รสขม บดผสมน้ำมันพืช ทาแผลน้ำร้อนลวก ไฟไหม้ ใบสดนำมาเคี้ยวกลืนน้ำ แก้คออักเสบ เจ็บคอ

ข้อควรระวัง ไม่ควรกินติดต่อกันนาน ผู้ที่มีโรคหัวใจความดันต่ำ ไม่ควรใช้

มะขามป้อม

- ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phyllanthus emblica* L.
- ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE
- ชื่ออื่น กำทวด (ราชบุรี), ก้านโตด (เขมร-จันทบุรี), สันยาสา มังลู (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)

• ลักษณะทั่วไป

เป็นไม้ยืนต้น กิ่งก้านแข็งเหนียว ใบเดี่ยว รูปขอบขนาน แผ่นใบบาง เรียบ สีเขียว ดอกออกเป็นช่อกระจุก ดอกสีเหลืองออกเขียว กลีบดอกมี 5-6 กลีบ ผลรูปทรงกลมแบ่งเป็นพูสั้นๆ ผลแก่สีเหลืองออกน้ำตาล เมล็ดแข็ง รูปรี

• สรรพคุณ

แก้ไอ แก้เสมหะ ทำให้ชุ่มคอ

ใบ ต้มลดอาการไข้

ดอก เข้ายาเย็น เป็นยาระบายท้อง

ลูกอ่อน บำรุงเนื้อหนังให้บริบูรณ์ กัดเสมหะในคอ

ลูกแก่ เป็นยาแก้ไข้เจือลม แก้ลม แก้ไอ แก้เสมหะ ทำให้ชุ่มคอ ลดไข้ ขับปัสสาวะ ระบายท้อง บำรุงหัวใจ ฟอกโลหิต แก้โรคลักปิดลักเปิด

เนื้อผลแห้ง เป็นยาแก้บิด แก้ท้องเสีย แก่ริดสีดวงทวาร

เปลือกต้น เป็นยาสมานแผล

ราก ต้มดื่มแก้ไข้ แก้พิษไข้ เป็นยาเย็น ฟอกโลหิต ทำให้อาเจียน

ขอขอบคุณ

กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงมหาดไทย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
THE FEDERATION OF THAI INDUSTRIES

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ทว. TISTR

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงอุตสาหกรรม

สภาการค้าแห่งประเทศไทย

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร